

Grunnlovsforslag 4

(2015–2016)

Grunnlovsforslag fra Hans Fredrik Grøvan, Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad og Rigmor Andersen Eide

Dokument 12:4 (2015–2016)

Grunnlovsforslag fra Hans Fredrik Grøvan, Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad og Rigmor Andersen Eide om endring i § 93 (vern av liv fra unnfangelse til død)

Til Stortinget

Bakgrunn

Respekten for liv og menneskeverd er et av de grunnleggende prinsipper i Norges kulturarv og preger samfunnet både gjennom lovgivning og etiske normer.

Retten til liv, frihet og personlig sikkerhet er fastslått i Verdenserklæringen for menneskerettighetene av 10. desember 1948 (art. 3). Retten til liv er videre slått fast i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (art. 2), FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (art. 6) og FNs barnekonvensjon (art. 6), som alle er ratifisert av Norge og er gjort til norsk lov gjennom menneskerettsloven.

Vern om menneskelivet og personlig frihet er så grunnleggende prinsipper at de også bør komme til uttrykk i Grunnloven. Retten til liv og retten til frihet er to av grunnpilarene i den vestlige kulturkrets. Etter denne tradisjon er det et mål for ethvert samfunn å trygge det enkelte menneskes liv og gi det mulighet for livsutfoldelse.

Hensikten med en grunnlovsbestemmelse er å understreke at den grunnleggende respekt for liv og menneskeverd fortsatt skal prege samfunnet.

Menneskeverdet er ikke avhengig av det enkelte menneskets egenskaper og mulighet for livsutfoldelse. Alle mennesker har samme verdi.

Menneskeverdet er ikke betinget av kjønn, rase, utseende, alder, seksuell legning, helse eller funk-

sjonsdyktighet. Mennesket oppnår ikke sin egenartede verdi i kraft av en bestemt utrustning eller som følge av bestemte prestasjoner. Retten til liv er den mest grunnleggende av alle menneskerettigheter.

Den medisinske utvikling har ført til en situasjon hvor mennesker i større grad enn tidligere kan velge mellom liv og død. Man står overfor nye problemstillinger både ved livets begynnelse og avslutning og trenger en sterkere bevisstgjøring av de etiske vurderinger i disse sammenhenger. Dette aktualiserer et klart grunnlovsmessig utgangspunkt når lovgivning på til dels nye områder skal utformes.

Flere problemstillinger reiser seg omkring svangerskapsavbrudd og fosterdiagnostikk. Stadig flere sykdommer og misdannelser kan diagnostiseres allerede på fosterstadiet. Vi står derfor ikke lenger bare overfor spørsmål om svangerskapsavbrudd av hensyn til andre enn fosteret, for eksempel moren, men i økende grad spørsmål om svangerskapsavbrudd som innebærer kvalitative vurderinger av menneskeverdet.

Forslagsstillerne viser her til debatten om «sorteringsamfunnet» og de sterke reaksjonene på at det nå er mulig ved hjelp av ulike former for fosterdiagnostikk selektivt å fjerne fostre med for eksempel uønsket kjønn, eller med funksjonshemninger som Downs syndrom.

Utviklingen innen bio- og genforskning reiser ytterligere spørsmål om vern av fosteret, bruk av fostervev mv. Den raske utvikling innen moderne reproduksjonsteknologi for å avhjelpe barnløshet reiser også spesielle etiske spørsmål.

Den medisinske utviklingen har også ført til at en ved livets avslutning oftere enn før står overfor vanskelige etiske avveininger. Hvor lenge skal den medisinske behandlingen fortsette eller kunstig liv opprettholdes? Det har i stor utstrekning vært overlatt til legene å vurdere å ta standpunkt i disse spørsmålene.

Det er imidlertid også et samfunnsansvar å sørge for en gjennomdrøfting av dette. Det er rimelig å grunnlovfeste at retten til liv gjelder til en naturlig død.

Som en konsekvens av det menneskesyn forslagsstillerne har gitt uttrykk for, mener forslagsstillerne at menneskelivet er ukrenkelig fra begynnelse til slutt. Retten til liv og legemlig integritet må omfatte hele livsspennet fra den første begynnelse ved befruktning til døden inntreffer.

Hvordan vern av livet skal utformes og hvilke nødssituasjoner som skal kunne begrunne unntak fra dette prinsipielle utgangspunktet, må avklares i forbindelse med lovgivningsarbeidet på de enkelte felt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

§ 93 første ledd annet punktum skal lyde:

Menneskeverdet skal være ukrenkelig, og enhver har rett til legemlig integritet fra unnfangelse til naturlig død.

–

Menneskeverdet skal vere ukrenkjeleg, og alle har rett til kroppsleg integritet frå unnfanging til naturleg død.

§ 93 første ledd nåværende annet punktum blir nytt tredje punktum.

30. september 2016

Hans Fredrik Grøvan

Knut Arild Hareide

Olaug V. Bollestad

Rigmor Andersen Eide

Referert i Stortingets møte 30. september 2016.

«Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg.»

Olemic Thommessen
president